

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romæ, 1619

De mendacio, quod est vitium veritati oppositum. Quæstio 110.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

De vitijs oppositis veritati, in quatuor articulos diuisa.

DEinde considerandum est, de vitijs oppositis veritati.

¶ Et primo, de mendacio. Secundo, de simulatione siue hipocrisi. Tertio, de iactantia & opposito vicio.

¶ Circa mendacium queruntur quatuor.

¶ Primo, vtrum mendacium semper opponatur veritati, quasi continens falsitatem?

¶ Secundo, de speciebus mendacij.

¶ Tertio, vtrum mendacium semper sit peccatum?

¶ Quarto, vtrum semper sit peccatum mortale?

ARTIC. I.

Vtrum mendacium semper opponatur veritati?

572

AD primum sic proceditur. Videtur, quod mendacium non semper opponatur veritati. Opposita enim non possunt esse simul. Sed mendacium simul potest esse cum veritate. Qui enim verum loquitur quod falsum esse credit, mentitur, vt August. * dicit in libro contra mendacium. Ergo mendacium non opponitur veritati.

inf. ar. 2.
cor. Et 3.
d. 83. a. 1

in lib. de mendacio,
c. 3. a me.
to. 4.

¶ 2. Præterea, Virtus veritatis non solum consistit in verbis, sed etiam in factis: quia secundum Philosophum in 4 Ethicor. * secundum hanc virtutem aliquis verum dicit & in sermone & in vita. Sed mendacium consistit solum in verbis. Dicitur enim quod mendacium est falsa vocis significatio. Sic ergo videtur quod mendacium non directe opponatur virtuti veritatis.

li. 4. c. 7.
paulò a
prin. 1. 5.

¶ 3. Præterea, Augustinus * dicit in libro contra mendacium, quod culpa mentientis est fallendi cupiditas. Sed hoc non opponitur veritati, sed magis benevolentie, vel iustitie. Ergo mendacium non opponitur veritati.

l. de mendacio, c. 3. a mend. to. 4.

SED contra est, quod dicit August. * in lib. contra mendacium, Nemo dubiter mentiri cum qui falsum enuntiat causa fallendi. Quapropter enuntiatio falsi cum voluntate ad fallendum prolata, manifestum est

l. de mendacio, c. 4 a. 1. 4.

pp a est

est mendacium. Sed hoc opponitur veritati. Ergo mendacium veritati opponitur.

RESPONDEO dicendum, quod actus moralis ex duobus speciem sortitur, scilicet ex obiecto, & ex fine. Nam hinc est obiectum voluntatis, quæ est primum mouens in moralibus actibus. Potentia autem à voluntate mora habet suum obiectum, quod est proximum obiectum voluntarij actus: & se habet in actu voluntatis ad finem, sicut materiale & formale, ut ex supradictis patet *. Dicitur est autem †, quod virtus veritatis (& per consequens opposita vitia) in manifestatione consistit, quæ fit per aliqua signa: quæ quidem manifestatio siue enuntiatio est rationis actus conferentis signum ad signatum. Omnis enim representatio consistit in quadam collatione, quæ propriè pertinet ad rationem. Vnde etsi bruta animalia aliquid manifestent, non tamen manifestationem intendunt, sed naturali instinctu aliquid agunt, ad quod manifestatio sequitur. In quantum tamen huiusmodi manifestatio siue enuntiatio est actus moralis, oportet quod sit voluntarius, & ex intentione voluntatis dependens. Obiectum autem proprium manifestationis siue enuntiationis est verum vel falsum. Intentio verò voluntatis inordinatæ potest ad duo ferri: quorum vnum est, ut falsum enuntietur: aliud est effectus proprius falsæ enuntiationis, ut scilicet aliquis fallatur. Si ergo ista tria concurrant, scilicet quod falsum sit id quod enuntiat, & quod adsit voluntas falsum enuntiandi, & iterum intentio fallendi: tunc est falsitas materialiter, quia falsum dicitur; & formaliter, propter voluntatem falsum dicendi; & effectiue propter voluntatem falsitatem imprimendi.

Sed tamen ratio mendacij sumitur à formali falsitate, ex hoc scilicet, quod aliquis habet voluntatem falsum enuntiandi. Vnde & mendacium nominatur ex eo quod contra mentem dicitur. Et ideo si quis falsum enuntiet, credens id esse verum, est quidem falsum materialiter, sed non formaliter: quia falsitas est

1.2. q.18
a.6. et 7
† q. prac.
¶ 1.2. ad
3.

est præter intentionem dicentis. Vnde non habet perfectam rationem mendacij. Id enim quod præter intentionem dicentis est, per accidens est. Vnde non potest esse specifica differentia. Si verò aliquis formaliter falsum dicat, habens voluntatem falsum dicendi; licet sit verum id quod dicitur, in quantum tamen huiusmodi actus est voluntarius, & moralis, habet per se falsitatem, & per accidens veritatem. Vnde ad speciem mendacij pertingit. Quod autem aliquis intendat falsitatem in opinione alterius constituere, fallendo ipsum, non pertinet ad speciem mendacij, sed ad quandam perfectionem ipsius. Sicut & in rebus naturalibus aliquid speciem forisitur, si formam habeat, etiam si desit formæ effectus: sicut patet in graui, quod violenter sursum detinetur, ne descendat secundum exigentiam suæ formæ. Sic ergo patet quod mendacium directè, & formaliter opponitur virtuti veritatis.

Ad primum ergo dicendum, quod vnumquodque magis iudicatur secundum id quod est in eo formaliter, & per se, quam secundum id quod est in eo materialiter, & per accidens. Et ideo magis opponitur veritati, in quantum est virtus moralis, quod aliquis dicat verum, intendens dicere falsum; quam quod dicat falsum, intendens dicere verum.

Ad secundum dicendum, quod sicut August. dicit in secundo de Doctr. Christiana, * voces præcipuum locum tenent inter alia signa. Et ideo cum dicitur quod mendacium est falsa vocis significatio, nomine vocis intelligitur omne signum. Vnde ille qui aliquod falsum nutibus significare intenderet, non esset à mendacio immunis.

*lib. 3. c. 3.
cir. med.
t. 3.*

Ad tertium dicendum, quod cupiditas fallendi pertinet ad perfectionem mendacij, non autem ad speciem ipsius: sicut nec aliquis effectus pertinet ad speciem suæ causæ.

Vtrum mendacium sufficienter diuidatur per mendacium officiosum, iocosum, & perniciosum?

573
3. d. 38.
a. 2. et 5.
et op. 64.
c. 25. &
26. et Pf.
5. co. 5.
l. 7. text.
43. t. 3.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod mendacium insufficienter diuidatur per mendacium officiosum, iocosum, & perniciosum. Diuisio enim est danda secundum ea quæ per se conueniunt rei: vt patet per Philosophum in septimo Metaphysic. Sed intentio effectus est præter speciem actus moralis, & per accidens se habet ad ipsum, vt videtur. Vnde & infiniti effectus possunt consequi ex vno actu. Sed hæc diuisio datur secundum intentionem effectus. Nam mendacium iocosum est quod fit causa ludi. Mendacium autem officiosum est quod fit causa vtilitatis. Mendacium autem perniciosum est quod fit causa nocumenti. Ergo inconuenienter hoc modo diuiditur mendacium.

in lib. de mendacio,
c. 14. t. 4.

¶ 2 Præterea, Augustinus* in libro contra mendacium, diuidit mendacium in octo partes. Quorum primum est in doctrina religionis. Secundum, est, quod nulli prodest, & obfit alicui. Tertium est, quod prodest ita vni, vt alteri obfit. Quartum est, quod fit sola mentiendi fallendique libidine. Quintum est, quod fit placendi cupiditate. Sextum est, quod nulli obest, & prodest alicui ad conseruandam pecuniam. Septimum est, quod nulli obest, & prodest alicui ad vitandum mortem. Octauum, quod nulli obest, & prodest alicui ad vitandum immunditiam corporalem. Ergo videtur quod prima diuisio mendacij sit insufficiens.

lib. 4 c. 7.
so. 3.

¶ 3 Præterea, Philosophus in quarto Ethicor.* diuidit mendacium in iactantiam, quæ verum excedit in dicendo; & ironiam, quæ deficit à vero in minus. Quæ duo sub nullo prædictorum membrorum continentur. Ergo videtur quod diuisio prædicta mendacij sit incompetens.

S E D contra est, quod super illud Psalmi quinti, Perdes omnes qui loquuntur mendacium: dicit gloria

sa*, quod sunt tria genera mendaciorum. Quorundam enim sunt pro salute, & commodo alicuius. Est etiam aliud genus mendacij, quod fit ioco. Tertium verò mendacij genus est, quod fit ex malignitate. Primum autem horum trium dicitur officiosum, secundum iocosum, tertium perniciosum. Ergo mendacium in tria prædicta diuiditur.

RESPONDEO dicendum, quod mendacium tripliciter diuidi potest. Vno modo, secundum ipsam mendacij rationem, quæ est propria & per se mendacij diuisio. Et secundum hoc, mendacium in duo diuiditur, scilicet in mendacium quod transcendit veritatem in maius, quod pertinet ad iactantiam; & in mendacium, quod deficit à veritate in minus, quod pertinet ad ironiam: vt patet per Philosophum in quarto Ethicorum*. Hæc autem diuisio ideo per se est ipsius mendacij: quia mendacium, in quantum huiusmodi, opponitur veritati, vt dictum est †. Veritas autem æqualitas quædam est, cui per se opponitur maius & minus. Alio modo potest diuidi mendacium, in quantum habet rationem culpæ, secundum ea quæ aggravant, vel diminuunt culpam mendacij, ex parte finis intenti. Aggravat autem culpam mendacij, si aliquis per mendacium intendat alterius nocumentum: quod vocatur mendacium perniciosum. Diminuitur autem culpa mendacij, si ordinetur ad aliquod bonum, vel delectabile, & sic est mendacium iocosum: vel utile, & sic est mendacium officiosum, quo intenditur iuuamentum alterius, vel remotio nocumenti. Et secundum hoc diuiditur mendacium in tria prædicta*. Tertio modo diuiditur mendacium vniuersaliter secundum ordinem ad finem, siue ex hoc addatur vel diminuatur ad culpam mendacij, siue non. Et secundum hoc diuisio est octo membrorum, quæ dicta est: * in qua quidē tria prima membra continentur sub mēdacio pernicioso: quod quidem fit vel contra Deum, & ad hoc pertinet primum mendacium quod est in doctrina religionis:

Pp 4 vel

est Aug. ibi. to 8. Et lib. de mēdacio. c. 14. t. 4.

c. homines. 22. q. 2.

lib. 4 c. 7. to. 5. art. prac.

in ar. ad oppositū.

ar. 2. huius ar.

vel est contra hominem. Siue sola intentione nocendi alicui: & sic est mendacium, secundum quod scilicet nulli prodest, & obest alicui. Siue etiam intendatur in nocimento vnus, velitas alterius: & hoc est tertium mendacium, quod vni prodest, & alteri obest. Inter quæ tria, primum est grauissimum: quia semper peccata contra Deum sunt grauiora, vt supra dictum est. Secundum autem est grauius tertio, quod diminuitur ex intentione vilitatis alterius. Post hæc autem tria, quæ superaddunt ad grauitatem culpæ mendacij, ponitur quartum: quod habet propriam quantitatem sine additione, vel diminutione. Et hoc est mendacium quod fit ex sola mentiendi libidine, quod procedit ex habitu. Vnde & Philosophus dicit in quarto Ethicorum, quod mendax eo quod talis est secundum habitum, ipso mendacio gaudet. Quatuor vero subsequentes modi diminuunt de culpa mendacij. Nam quintum est mendacium iocosum, quod fit placendi cupiditate. Alia verò tria continentur sub mendacio officioso: in quo intenditur quod est alteri vtile: vel quantum ad res exteriores, & sic est sextum mendacium, quod prodest alicui ad pecuniam conseruandam: vel est vtile corpori, & hoc est septimum mendacium, in quo impeditur mors hominis: vel etiam vtile est ad honestatem virtutis, & hoc est octauum mendacium, in quo impeditur illicita pollutio corporalis. Patet autem quod quanto bonum intantum est melius, tanto magis minuitur culpa mendacij. Et ideo si quis diligenter consideret, secundum ordinem prædictæ enumerationis, est ordo grauitatis culpæ in istis mendacijs. Nam bonum vtile præfertur delectabili, & vita corporalis præfertur pecuniæ, honestas autem ipsi corporali vitæ.

Et per hoc patet responsio Ad obiecta.

2. q. 73.
art. 9.

4. c. 7.
15.

Utrum omne mendacium sit peccatum ?

§ 74

Ad tertium sic proceditur. Videtur, quod non omne mendacium sit peccatum. Manifestum enim est quod Euangelista scribendo euangelium, non peccauerunt. Videntur tamen aliquid falsum dixisse: quia verba Christi, & etiam aliorum frequenter aliter vnus, & aliter retulit alius. Vnde videtur quod alter eorum dixerit falsum. Non ergo omne mendacium est peccatum.

sup. q. 69.
a. 1. q. 2.
q. 70. a. 4.
cor. 13.
d. 38. a. 3.
et quot. 8
ar. 14.

¶ 2 Præterea, Nullus remuneratur à Deo pro peccato. Sed obstetrices Aegypti remuneratae sunt à Deo propter mendacium. Dicitur enim Exod. 1. quod edificauit illis Deus domos. Ergo mendacium non est peccatum.

¶ 3 Præterea, Gesta sanctorum narrantur in sacra Scriptura ad informationem vitæ humanæ. Sed de quibusdam sanctissimis viris legitur quod sunt mentiti: sicut Genes. 12. & 20. quod Abraham dixit de uxore sua, quod soror sua esset. Iacob etiam mentitus est, dicens se esse Esau; & tamen benedictionem adeptus est: vt habetur Genes. 27. Iudith etiam commendatur, quæ tamen Holoferni mentita est. Non ergo omne mendacium est peccatum.

¶ 4 Præterea, Minus malum est eligendum, vt vitetur maius malum: sicut medicus præscindit membrum, ne corrumpatur totum corpus. Sed minus nocuum est, quod aliquis generet falsam opinionem in animo alicuius, quam quod aliquis occidat, vel occidatur. Ergo licite potest homo mentiri, vt vnum præferuet ab homicidio, & alium præferuet à morte.

¶ 5 Præterea, Mendacium est si quis non impleat quod promisit. Sed non omnia promissa sunt implenda. Dicit enim Isidor. * In malis promissis rescinde fidem. Ergo non omne mendacium est peccatum.

referuntur
2. q. 4.
in malis.

¶ 6 Præterea, Mendacium ob hoc videtur esse peccatum: quia per ipsum homo decipit proximum.

Vnde

e. vlt. a med. 10. 4. Vnde August. † dicit in lib. contra mendacium. Quis quis esse aliquod genus mendacij quod peccatum non fit, putauerit, decipiet seipsum turpiter, cum honestum se deceptorem arbitretur aliorum. Sed non omne mendacium est deceptionis causa, quia per mendacium iocosum nullus decipitur. Non enim ad hoc dicuntur huiusmodi mendacia, ut credantur; sed propter delectationem solam. Vnde & hyperbolicæ locutiones, quandoque etiam in Scriptura sacra inveniuntur. Non ergo omne mendacium est peccatum.

SED contra est, quod dicitur Ecclesiast. 7. Noli velle mentiri omne mendacium.

RESPONDEO dicendum, quod id quod est secundum se malum ex genere, nullo modo potest esse bonum & licitum: quia ad hoc quod aliquid sit bonum, requiritur quod omnia rectè concurrant. Bonum enim est ex integra causa: malum verò est ex singularibus defectibus, ut Dionysius dicit quarto capit. de diuinis nomin. * Mendacium autem est malum ex genere: est enim actus cadens super indebitam materiam. Cum enim voces naturaliter sint signa intellectuum, innaturale est, & indebitum, quod aliquis voce significet id quod non habet in mente. Vnde Philosophus dicit in 4. Ethic. * quod mendacium est per se prauum, & fugiendum: verum autem est bonum & laudabile. Vnde omne mendacium est peccatum: sicut etiam August. asserit † in libro contra mendacium.

p. 4. inter medium, & finem.

e. 7. ante med. 10. 5.

q. 1. 10. 4.

Ad primum ergo dicendum, quod nec in euangelio, nec in aliqua Scriptura canonica fas est opinari aliquod falsum asseri, nec quod Scriptores earum mendacium dixerint: quia periret fidei certitudo, quæ auctoritati sacræ Scripturæ innititur. In hoc verò, quod in euangelio, & in alijs Scripturis sacris verba aliquorum diversimodè recitantur, non est mendacium. Vnde Augustinus * dicit in libro de consensu Evangelistarum, Nullo modo laborandum esse iudicari, qui prudenter intelligit ipsas sententias esse necessarias cognoscendæ veritati, quibuslibet verbis fuerint expli-

l. 2. c. 22. parum a que 10. 4.

exlicata. Et in hoc apparet, vt ibidem subdit, non debere nos arbitrari mentiri quemquam, si pluribus reminiscens rem quam audierunt, vel viderunt, non eodem modo atque eisdem verbis eadem res fuerit indicata.

Ad secundum dicendum, quod obstetrices non sunt remuneratae pro mendacio, sed pro timore Dei, & beneuolentia, ex qua processit mendacium. Vnde signanter dicitur Exod. 1. Et quia timuerunt obstetrices Deum, edificauit illis domos. Mendacium verò postea sequens non fuit meritorium.

Ad tertium dicendum, quod in sacra Scriptura, vt Augustinus * dicit, inducuntur aliquorum gesta, quasi exempla perfectæ virtutis, de quibus non est asserendum eos fuisse mentitos. Si qua tamen in eorum dictis appareant, quæ mendacia videantur, intelligendum est ea figuratim, & prophetice dicta esse. Vnde Augustinus * dicit in libro contra mendacium, Credendum est illos homines, qui prophetice temporibus digni auctoritate fuisse commemorantur, omnia quæ scripta sunt de illis, prophetice gessisse, atque dixisse. Abraham tamen, vt Augustinus dicit in questionibus super Genesim * dicens, Saram esse suam sororem, veritatem voluit celari, & non mendacium dici. Soror enim dicitur: quia filia patris erat. Vnde & ipse Abraham dicit Genesim vigesimo, Verè soror mea est filia patris mei, & non matris meæ filia: quia scilicet ex parte patris ei attinebat. Iacob verò mystice dixit se esse Esau primogenitum Isaac: quia videlicet primogenita illius de iure ei debebantur. Vfus autem est hoc modo loquendi per spiritum prophetiæ, ad designandum mysterium: quia videlicet minor populus, scilicet gentiliū, substituendus erat in locum primogeniti, scilicet in locum Iudæorum. Quidam verò commendantur in Scriptura, non propter perfectam virtutem, sed propter quamdam virtutis inchoationem: scilicet quia apparebat in eis aliquis laudabilis affectus, ex quo mouebantur ad quendam

* li. de mendacio, c. 5. an mendacium, to. 4. Ibidem.

li. 22. c. 6. Fau. c. 34 circa fin. to. 6.

inde.

indebita facienda. Et hoc modo, Judith laudatur, non quia mendax est Holoferni, sed propter affectum quem habuit ad salutem populi, pro qua periculis se exposuit. Quamvis etiam dici possit, quod verba eius veritatem habent secundum aliquem mysticum intellectum.

*in corpore
re art.*

Ad quartum dicendum, quod mendacium non solum habet rationem peccati ex damno, quod infertur proximo, sed ex sua inordinatione, ut dictum est. Non licet autem aliqua illicita inordinatione vel ad impediendum nocumenta, & defectus aliorum: sicut non licet furari, ad hoc quod homo eleemosynam faciat, nisi forte in casu necessitatis, in quo omnia sunt communia. Et ideo non est licitum mendacium dicere ad hoc quod aliquis alium à quocumque periculo liberet. Licet tamen veritatem occultare prudenter sub aliqua dissimulatione, ut August. * dicit in libro contra mendacium.

*q. 10 in fi
no, 4.*

Ad quintum dicendum, quod ille qui aliquid promittit, si habeat animum faciendi quod promittit, non mentitur: quia non loquitur contra id quod gerit in mente. Si vero non faciat quod promittit, tunc videtur infideliter agere, per hoc quod animum mutat. Potest tamen excusari ex duobus. Vno modo, si promittit id quod manifestè est illicitum: quia promittendo peccauit: mutando autem propositum bene facit. Alio modo, si sunt mutatae conditiones personarum, & negotiorum. Ut enim Seneca dicit in libro de Beneficijs*, Ad hoc quod homo teneatur facere quod promittit, requiritur quod omnia immutata permaneant: alioquin nec fuit mendax in promittendo: quia promittit quod habebat in mente, subintellectis debitis conditionibus. Nec etiam est infidelis non implendo quod promittit: quia eadem conditiones non extant. Unde & Apostolus non est mentitus, qui non iuit Corinthum, quo se iturum esse promiserat: ut dicitur 2. ad Corinth. 1. Et hoc propter impedimenta quae superuenerunt.

*li. 4 s. 34.
c. 35.*

Ad

Ad sextum dicendum, quòd operatio aliqua potest considerari dupliciter. Vno modo secundum seipsam: alio modo ex parte operantis. Mendacium ergo iocosum ex ipso genere operis habet rationem fallendi, quamuis ex intentione dicentis non dicatur ad fallendum, nec fallat ex modo dicendi. Nec est simile de hyperbolicis, aut quibuscumque figuratiuis locutionibus, quæ in sacra Scriptura inueniuntur: quia sicut Augustinus * dicit in libro contra mendacium, Quicquid figuratè fit, aut dicitur, non est mendacium. Omnis enim enuntiatio ad id quod enuntiat, referenda est. Omne autem figuratiue, aut factum, aut dictum, hoc enuntiat, quod significat eis quibus intelligendum prolatum est.

c. 5. ante med. to. 4.

ARTIC. IV.

Vtrum omne mendacium sit peccatum mortale?

AD quartum sic proceditur. Videtur, quòd omne mendacium sit peccatum mortale. Dicitur enim in Psal. 5. Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Et Sap. 1. Os quod mentitur, occidit animam. Sed perditio & mors animæ non est nisi per peccatum mortale. Ergo omne mendacium est peccatum mortale.

575
sup. 9. 62.
a. 1. 6. 2.
c. 9. 70.
ar. 4. 102.
et 3. d. 38

¶ 2 Præterea, Omne quod est contra præceptum decalogi, est peccatum mortale. Sed mendacium est contra hoc præceptum decalogi, Non falsum testimonium dices. Ergo omne mendacium est peccatum mortale.

a. 4. 6. 4
d. 16. 9. 4
ar. 1. 9. 3.
corp. 6.
quod 8 a.

¶ 3 Præterea, August. dicit in 1. de doctrina Christiana *, Nemo mentiens, in eo quod mentitur, seruat fidem. Nam hoc utique vult, ut cui mentitur, fidem sibi habeat: quam tamen ei mentiendo non seruat. Omnis autem fidei violator iniquus est. Nullus autem dicitur fidei violator, vel iniquus propter peccatum veniale. Ergo nullum mendacium est peccatum veniale.

14. et quo
li. 2. a. 15
cor.
li. 1. c. 36.
a medio,
10. 3.

¶ 4 Præterea, Merces æterna non perditur, nisi pro peccato mortali. Sed pro mendacio perditur merces æterna commutata in temporalem. Dicit enim

Gre-

*li 18. mo
ral. c. 2. a
mtd.* Gregorius *, quòd in remuneratione obstetricum cognoſcitur quid mendacij culpa mereatur. Nam benignitatis earum merces, quæ eis potuit in æterna vita tribui, præmiſſa culpa mendacij, in terrenam eſt remunerationem declinata Ergo etiam mendacium officioſum, quale fuit obstetricum, quod videtur eſſe leuiſſimum, eſt peccatum mortale.

*s. 17 cir.
ms. 10.4.* ¶ 5 Præterea, Auguſtinus * dicit in libro contra mendacium, quòd perfectorum præceptum eſt omnino nõ ſolũ non mentiri, ſed nec velle mēiri. Sed face re contra præceptum, eſt peccatum mortale. Ergo omne mendacium perfectorum eſt peccatum mortale. Pari ergo ratione, & omnium aliorum: alioquin, eſſent peioris conditionis.

*ſup illum
verſ Per-
des om-
nes, qui
loquũtur
menda-
cium, 19.
7.* SED contra eſt, quòd Auguſtinus * dicit in quinto Pſalm. Duo ſunt genera mendaciorum, in quibus non eſt magna culpa, ſed tamen non ſunt ſine culpa: cum aut iocamur, aut proximo conſulendo mentimur. Sed omne peccatum mortale habet grauem culpam. Ergo mendacium iocoſum, & officioſum non ſunt peccata mortalia.

*q. 24. ar.
22. et 35.
c. 3. c ho-
mines, 22
ſu 2.* RESPONDEO dicendum, quòd peccatum mortale propriè eſt, quod repugnat charitati, per quam anima viuit Deo coniuncta, vt dictum eſt*. Poſſe autem mendacium contrariari charitati tripliciter. Vno modo, ſecundum ſe. Alio modo, ſecundum finem intentum. Tertio modo, per accidens. Secundum ſe, quidem charitati contrariatur ex ipſa falſa ſignificatione. Quæ quidem ſi fit circa res diuinas, contrariatur charitati Dei: cuius veritatem aliquis tali mendacio occultat vel corrumpit. Vnde huiusmodi mendacium non ſolum opponitur virtuti ꝑ veritatis, ſed etiam virtuti fidei, & religionis. Et ideo hoc mendacium eſt grauiffimum, & mortale, Si verò falſa ſignificatio fit circa aliquid, cuius cognitio pertinet ad hominis bonum; puta, quæ pertinet ad perfectionem ſcientiæ, & informationem morum: tale mendacium, in quantum inferre datam falſæ opinionis pro-

*al. chari-
tatis.*

ximo, contrariatur charitati quantum ad dilectionem proximi. Unde est peccatum mortale. Si verò falsa opinio, ex mendacio generata sit circa aliquid, de quo non referat verum sic vel aliter cognoscatur, tunc ex tali mendacio non damnificatur proximus: sicut si quis fallatur in aliquibus particularibus contingentibus, ad se non pertinentibus. Unde tale mendacium secundum se non est peccatum mortale. Ratione verò finis intenti aliquid mendacium contrariatur charitati: puta, quod dicitur aut in iniuriam Dei, quod semper est peccatum mortale, utpote religioni contrarium: aut in nocementum proximi, quantum ad personam, diuitias, vel famam. Et hoc etiam est peccatum mortale: cum nocere proximo sit peccatum mortale. Ex sola autem intentione peccati mortalis aliquis mortaliter peccat. Si verò finis intentus non sit contrarius charitati, nec mendacium secundum hanc rationem erit peccatum mortale. Sicut apparet in mendacio iocoso, in quo intenditur aliqua leuis delectatio: & in mendacio officioso, in quo intenditur etiam utilitas proximi. Per accidens autem potest contrariari charitati, ratione scandali, vel cuiuscumque damni consequentis. Et sic erit etiam peccatum mortale, dum scilicet aliquis non veretur propter scandalum publicè mentiri.

Ad primum ergo dicendum, quòd illæ auctoritates intelliguntur de mendacio pernicioso, ut exponit glossa super illud Psalmi 5. Perdes omnes qui loquuntur mendacium.

Ad secundum dicendum, quòd cum omnia præcepta decalogi ordinentur ad dilectionem Dei, & proximi, sicut supra dictum est: in tantum mendacium est contra præceptum decalogi, in quantum est contra dilectionem Dei, & proximi. Unde signanter prohibetur contra proximum falsum testimonium.

Ad tertium dicendum, quòd etiam peccatum veniale largo modo potest dici iniquitas, in quantum est præter æquitatem iustitiæ. Unde dicitur 1. Ioannis 3.

Omne

944. a. r.
 1. 2. q.
 100. q. 5.

Omne peccatum est iniquitas. Et hoc modo loquitur Augustinus.

Ad quartum dicendum, quòd mendacium obstetricum potest dupliciter considerari. Vno modo quantum ad effectum benevolentiae in Iudæos, & quantum ad reuerentiam diuini timoris, ex quibus commendatur in eis indoles virtutis; & sic debetur eis remuneratio aeterna. Vnde Hier. exponit, quòd Deus adificauit illis domos spirituales. Alio modo potest considerari quantum ad ipsum exteriorum actum mendacij; quo quidem non potuerunt aeternam remunerationem mereri; sed fortè aliquam remunerationem temporalem, cuius merito non repugnabat deformitas illius mendacij, sicut repugnabat merito remunerationis aeternae. Et sic intelligenda sunt verba Gregorij*: non quòd per illud mendacium mererentur amittere remunerationem aeternam, quam iam ex precedenti affectu meruerunt, vt ratio procedebat.

sis, in ar.

Ad quintum dicendum, quòd quidam dicunt, quòd perfectis viris omne mendacium est peccatum mortale. Sed hoc irrationabiliter dicitur. Nulla enim circumstantia aggravat in infinitum, nisi quae transfert in aliam speciem. Circumstantia autem personae non transfert in aliam speciem, nisi fortè ratione alicuius annexi: puta si sit contra votum ipsius. Quod non potest dici de mendacio officioso vel iocoso. Et idè mendacium officiosum, vel iocosum, non est peccatum mortale in viris perfectis, nisi fortè per accidens, ratione scandali. Et ad hoc potest referri quod Augustinus* dicit, perfectis esse præceptum non solum non mentiri, sed nec velle mentiri. Quamuis hoc August. non assertiuè, sed sub dubitatione dicat. Præmittit enim †, Nisi forte ita, vt perfectorum, &c. Nec obstat quòd ipsi ponuntur in statu conseruandae veritatis: quia veritatem tenentur conseruare ex suo officio in iudicio vel doctrina: contra quae si mentiantur, erit mendacium, quod est peccatum mortale.

*li. de mē.
c. 17. cir.
med. to. 4
Ibidem.*

tale. In alijs autem non oportet quòd mortaliter peccent mentiendo.

QVÆST. CXI.

De simulatione & hypocrisis, in quatuor articulos diuisa.

Postea considerandum est de simulatione, & hypocrisis.

- ¶ Et circa hoc queruntur quatuor.
- ¶ Primo, verum omnis simulatio sit peccatum?
- ¶ Secundo, verum hypocrisis sit simulatio?
- ¶ Tertio, verum opponatur veritati?
- ¶ Quarto, verum sit peccatum mortale?

ARTIC. I.

Verum omnis simulatio sit peccatum?

Ad primum sic proceditur. Videtur, quòd non omnis simulatio sit peccatum. Dicitur enim Luc. vi. quòd Dominus se finxit longius ire: & Ambr. dicit de Abraham*, in lib. de Patriarchis, quòd captiose loquebatur cum seruis, cum dixit Gen. 22. Ego & puer illic vsque properantes, postquam adorauerimus, reuertemur ad vos. Fingere autem, & captiose loqui, ad simulationem pertinet. Sed non est dicendum, quòd in Christo, & in Abraham fuerit peccatum. Ergo non omnis simulatio est peccatum.

576
c. vile simulationem. 22. qu. 2. cap. 8. in med. co. 4

¶ 2 Præterea, Nullum peccatum est vile. Sed sicut Hieron.* dicit, Vtile simulatione, & in tempore assumendam, Iehu Regis Israel nos doceat exemplum, qui interfecit sacerdotes Baal, fingens se idola colere vellet, vt habetur 4. Reg. 10. & Dauid immutauit faciem suam coram Achis rege Geth, vt habetur 1. Reg. 21. Ergo non omnis simulatio est peccatum.

* ad Gal. 2. sup. illud, Cum venisset Petr. Antioch. 30. 9.

¶ 3 Præterea, Bonum est malo contrarium. Si ergo simulare bonum est, malum; simulare malum, erit bonum.

¶ 4 Præterea, Isaiz 3. contra quosdam dicitur, Peccatū suum quasi Sodoma prædicauerunt, nec absconderunt. Sed abscondere peccatū ad simulationem pertinet. Ergo non vni simulatione interdum est reprehensibile.

Sec. Sec. Vol. ij. Qq

sibile.